Bureau Waardenburg
Ecologie & Landschap

Beschermde soorten en gebieden Wnb Vossenpels Noord, Nijmegen

Toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming

Beschermde soorten en gebieden Wnb Vossenpels Noord, Nijmegen

Toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming

Status uitgave: eindrapport

Rapportnummer:	19-202
Projectnummer:	19-0701
Datum uitgave:	3 december 2019
Projectleider:	
Tweede lezer:	
Naam en adres opdrachtgever:	Gemeente Nijmegen Postbus 9105 6500 HG Nijmegen
Akkoord voor uitgave:	
Paraaf:	

Graag citeren als: , 2019. Beschermde soorten en gebieden Wnb Vossenpels Noord, Nijmegen. Bureau Waardenburg Rapportnr.19-202. Bureau Waardenburg, Culemborg.

Trefwoorden: Wet natuurbescherming, beschermde soorten, Vossenpels Noord, gemeente Nijmegen.

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv.
Opdrachtgever hierboven aangegeven vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv / Gemeente Nijmegen
Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, digitale kopie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Lid van de branchevereniging Netwerk Groene Bureaus. Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is door CERTIKED gecertificeerd overeenkomstig ISO 9001: 2015. Bureau Waardenburg bv hanteert als algemene voorwaarden de DNR 2011, tenzij schriftelijk anders wordt overeengekomen.

Bureau Waardenburg
Ecologie & Landschap

Bureau Waardenburg, Varkensmarkt 9 4101 CK Culemborg, 0345 51 27 10, info@buwa.nl, www.buwa.nl

Inhoud

1 Inleiding **6**

1.1 Aanleiding 6

1.2 Doel 7

1.3 Methode en verantwoording 7

2 Plangebied en project **9**

2.1 Vossenpels Noord 9

2.2 Werkzaamheden 11

3 Betekenis van Vossenpels Noord voor beschermde soorten planten en dieren **12**

3.1 Relevante soortgroepen 12

3.2 Vaatplanten 12

3.3 Ongewervelden 12

3.4 Amfibieën 13

3.5 Grondgebonden zoogdieren 13

3.5.1 Steenmarter 14

3.5.2 Hermelijn, wezel en bunzing 14

3.6 Vissen 15

3.7 Vleermuizen 15

3.8 Vogels 15

4 Effecten op beschermde soorten **17**

4.1 Ongewervelden 17

4.2 Amfibieën 17

4.3 Grondgebonden zoogdieren 18

4.4 Vleermuizen 19

4.5 Vogels 19

4.6 Conclusies beschermde soorten 20

5 Aanbevelingen **23**

6 Literatuur **25**

Bijlage I Wettelijke kader Wet natuurbescherming **26**

Bijlage II Ambitietekening Vossenpels Noord **32**

Bijlage III Huismusterritoria Vossenpels Noord **33**

Bijlage IV Vleermuisinventarisatie voorjaar 2017 **34**

Bijlage V Vleermuisinventarisatie najaar 2017 **35**

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Nijmegen is voornemens om in plangebied Vossenpels Noord te Nijmegen nieuwe woningen te bouwen. Om deze ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied mogelijk te maken is een bestemmingsplanprocedure nodig. In het kader van deze procedure heeft de gemeente aan Bureau Waardenburg opdracht gegeven een quick scan Wet natuurbescherming (Wnb) uit te voeren. In 2015 en 2016 zijn resp. een quick scan en een aanvullend onderzoek uitgevoerd in het kader van de Flora- en faunawet (van Dam, 2015; Kruijt *et al*., 2017). Voorliggende quick scan is als een actualisatie te beschouwen in het kader van Wnb die vanaf 2017 van kracht is. In bijlage 1 staat het wettelijk kader van de Wnb beknopt weergegeven.

Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van de soortenbescherming zoals opgenomen in de Wnb. Bij toepassing van de Wnb worden drie beschermingsregimes onderscheiden: Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn, Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn en Beschermingsregime andere soorten. De gemeente heeft voor Nijmegen noord een Soortenmanagementplan opgesteld (SMP-N). Dit plan beschrijft een ambitieniveau en maatregelen voor verschillende beschermde soorten. Het bevoegd gezag heeft op basis van het SMP-N een gebiedsontheffing gegeven voor de soorten steenuil, ransuil, kerkuil, buizerd, roek, rugstreeppad, grote modderkruiper en poelkikker. Het SMP-N is van toepassing op het project Vossenpels Noord. Indien het project Vossenpels Noord effecten veroorzaakt op deze beschermde soorten is geen aanvullende ontheffing Wnb nodig en zijn maatregelen in het kader van bescherming en compensatie uit het SMP-N van toepassing.
Voor een aantal landelijk algemeen voorkomende soorten amfibieën en grondgebonden zoogdieren van het Beschermingsregime andere soorten heeft de provincie een vrijstelling van verbodsbepalingen verleend voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Voor andere beschermde soorten geldt geen vrijstelling en kan een ontheffing nodig zijn als de werkzaamheden leiden tot overtreding van verbodsbepalingen van de Wnb.

Natura 2000-gebieden
Het plangebied maakt geen deel uit van een Natura 2000-gebied en ligt hemelsbreed op minder dan een kilometer afstand van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Rijntakken. De ingreep veroorzaakt geen directe aantasting en/of verstoring van relevante soorten en begroeiingen in Natura 2000-gebieden. De gemeente Nijmegen stelt separaat een rapportage op waarin met een analyse mogelijke indirecte effecten als gevolg van stikstofdepositie op beschermde gebieden wordt beoordeeld. De beoordeling van stikstof maakt geen onderdeel uit van dit rapport.

Natuurnetwerk Nederland
Het plangebied maakt geen onderdeel uit van het Natuurnetwerk Nederland (NNN; in Gelderland bestaande uit het Gelders Natuurnetwerk en Groene Ontwikkelingszones).

Op grond van de aard van de ingreep en afstand tussen NNN en plangebied zijn effecten op het NNN uitgesloten.

Houtopstanden
Het plangebied bevindt zich in de bebouwde kom van Nijmegen. De regels ten aanzien van houtopstanden (hoofdstuk 4 van de Wnb) zijn voor het project niet van toepassing.

1.2 Doel

In dit rapport staan de resultaten van een bronnenonderzoek en een eenmalige veldinspectie. Dit onderzoek moet in beeld brengen:

1. welke leemten in kennis er zijn met betrekking tot de aanwezigheid van beschermde soorten in het plangebied;
2. of er aanvullend onderzoek nodig is naar beschermde soorten;
3. welke effecten er kunnen optreden op beschermde soorten als gevolg van de realisatie van het bestemmingsplan;
4. welke maatregelen effecten op deze soorten kunnen voorkomen;
5. of het Soortenmanagementplan (SMP-N; Martens & Krijt, 2019) volstaat voor het project of dat een aanvullende ontheffing Wnb nodig is.

1.3 Methode en verantwoording

Deze toetsing in het kader van de Wnb is opgesteld op basis van een eenmalig veldbezoek, bronnenonderzoek en inschattingen van ecologen. Effecten zijn bepaald en beoordeeld op basis van de (mogelijke) functie van het plangebied voor beschermde soorten en de voorgenomen ingreep.

Bronnenonderzoek
Voor een actueel overzicht van beschermde soorten die in de regio voorkomen is de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd op 4 september 2019. Bij het raadplegen van de NDFF is uitgegaan van een zoekgebied met een straal van ca. drie km om het plangebied en gegevens tot vijf jaar oud. Daarnaast zijn verschillende rapporten geraadpleegd met informatie over de betekenis van het plangebied voor flora en fauna (zie literatuurlijst).

Veldinspectie
Het plangebied is op 5 september 2019 bezocht. Het plangebied bevat hoofdzakelijk terreinen in eigendom van de gemeente Nijmegen. De inspectie is grotendeels vanaf de openbare weg beoordeeld waarbij gebruik gemaakt is van een verrekijker. Tijdens het veldbezoek is zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van beschermde soorten (zicht- en geluidswaarnemingen, sporenonderzoek naar pootafdrukken, nesten, holen, uitwerpselen, prooiresten en haren). Steekproefsgewijs zijn bomen en gebouwen in het plangebied beoordeeld op een mogelijke functie voor beschermde soorten fauna. Op basis van terreinkenmerken en *expert judgement* is beoordeeld of het plangebied geschikt is voor de in de regio voorkomende beschermde soorten (zie H 3 en 4).

Effectbeoordeling

Effecten zijn bepaald en beoordeeld op basis van de (mogelijke) functie van het plangebied voor beschermde soorten. Het ambitiedocument voor het bestemmingsplan van de gemeente (gemeente Nijmegen, sept 2018) vormde het uitgangspunt voor de effectbeoordeling. In dit document staat de beoogde inrichting en functies van het plangebied na realisatie van het bestemmingsplan. Op basis van de verwachte effecten op beschermde soorten is beoordeeld of de realisatie van het bestemmingsplan kan leiden tot het overtreden van verbodsbepalingen van de Wnb.

2 Plangebied en project

2.1 Vossenpels Noord

Plangebied en omgeving

Het plangebied Vossenpels Noord betreft een buitengebied ten noordoosten van Lent (figuur 1). Aan de oostzijde grenst het plangebied aan park Lingezegen en Landgoed Doornik. Het gebied bestaat uit graslanden, woningen en enkele kleine kassencomplexen. Diverse graslanden worden extensief begraasd met schapen of paarden. Langs veel percelen zijn bomenrijen of hagen aanwezig. Langs de wegen bevinden zich greppels begroeid met gras. Op meerdere plekken groeien fruitbomen of zijn verlaten boomgaarden aanwezig. Ten noorden van de Smitjesland ligt een (verlaten) moestuincomplex. Verschillende kassencomplexen in het plangebied zijn verwijderd en deze percelen zijn begroeid met ruigte en kruiden. In het zuidwesten van het plangebied is een sportcomplex gevestigd. Aan de westzijde is het plangebied begrenst door de weg Het Buske. Hierdoor valt de brede watergang binnen het plangebied. De oevers van de watergangen zijn ecologisch ingericht en hoofdzakelijk begroeid met rietvegetatie.



Figuur 1 *Ligging plangebied (rood omkaderd) Vossenpels Noord, Nijmegen. Bron: Gemeente Nijmegen, 2018.*



Foto 1 *Woningen en terreinen aan de Bergstraat.*



Foto 2 *Woningen langs de Vossenpelssestraat (links) en terrein van gesloopt kassencomplex Smitjesland (rechts).*



Foto 3 *Sportcomplex in het zuidwesten van plangebied Vossenpels Noord (links) en braakliggend terrein in het plangebied met teunisbloem (rechts).*



Foto 4 *Woningen in het plangebied (links) en Smitjesland richting Het Buske (rechts).*

2.2 Werkzaamheden

Diverse onbebouwde percelen in het plangebied worden ontwikkeld tot woongebied als onderdeel van de Waalsprong. De bestaande woningen in het gebied worden ingepast in de plannen. De gemeente is voornemens in het gebied enkele honderden woningen toe te voegen. Hierbij wordt gestreefd naar een groenstedelijke voornamelijk grondgebonden woonmilieu. Een definitieve verkaveling en inrichting van het gebied is nog niet opgesteld, ook de planning is nog niet concreet. Onduidelijk is of er werkzaamheden worden uitgevoerd aan de watergang aan de westzijde van het plangebied. In bijlage 2 staat de ambitiekaart voor het plan. Voor het plan is een ambitiedocument afgerond en vastgesteld. Op het moment wordt gewerkt aan een stedenbouwkundigplan en voor het gebied wordt een bestemmingsplanprocedure doorlopen.

Bij de beoordeling van de ingreep is in dit rapport uitgegaan van het ambitiedocument, de versie van 10 september 2018. Uitgangspunt is dat de groenstructuren en bomen buiten particuliere erven worden verwijderd. Voor gemotoriseerd verkeer worden enkele nieuwe ontsluitingswegen aangelegd. Ook worden diverse singelvormige groenstructuren aangeplant. Tussen deze groenstructuren wordt gebouwd. Binnen het groene raamwerk worden rijbanen, greppels, wadi's, struinpaden en parkeervoorzieningen gerealiseerd.

3 Betekenis van Vossenpels Noord voor beschermde soorten planten en dieren

3.1 Relevante soortgroepen

Uit bronnenonderzoek (NDFF geraadpleegd op 4 september 2019) en een oriënterend veldonderzoek blijkt dat Vossenpels Noord ongeschikt is voor de in de regio voorkomende reptielen. In de omgeving van Vossenpels Noord zijn geen reptielenpopulaties bekend (NDFF) en geschikt leefgebied voor reptielen ontbreekt binnen het plangebied. De soortgroep reptielen worden daarom verder niet behandeld in dit rapport.

Vossenpels Noord is in potentie geschikt voor beschermde soorten vaatplanten, ongewervelden, amfibieën, grondgebonden zoogdieren, vissen, vleermuizen en vogels. Het plangebied bevat voor deze soorten (in potentie) geschikt habitat, zoals struwelen, ruigtes, bomen en gebouwen. De functie van het plangebied voor deze soortgroepen wordt besproken in de volgende paragrafen. Tijdens het veldbezoek in september 2019 zijn alleen waarnemingen gedaan van de huismus. Andere beschermde soorten zijn in het plangebied niet waargenomen.

3.2 Vaatplanten

Buiten het plangebied en de gemeentegrens Nijmegen is een groeiplaats met beschermde soorten planten bekend op Landgoed Doornik. Het betreft soorten van extensief beheerde akkers zoals dreps, blauw guichelheil, groot spiegelklokje, akkerboterbloem, kleine wolfsmelk, naaldenkervel, stijve wolfsmelk, wilde ridderspoor en wilde weit (NDFF). Dit zijn akkerkruiden die een specifiek beheer nodig hebben en vallen onder *Beschermingsregime andere soorten*. Mogelijk zijn de beschermde soorten ingezaaid. Binnen de gemeente Nijmegen komen o.a. wilde averuit en schubvaren voor, soorten van *Beschermingsregime andere soorten.* In het plangebied Vossenpels Noord zijn geen geschikte groeiplaatsen aanwezig voor deze en andere beschermde plantensoorten.

3.3 Ongewervelden

In de omgeving van plangebied Vossenpels Noord zijn waarnemingen bekend van de teunisbloempijlstaart, een soort van *Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn* (NDFF). De soort breidt zijn verspreidingsgebied de laatste jaren uit vanuit Limburg. Waardplanten voor deze soort zijn o.a. teunisbloem, harig wilgenroosje, basterdwederik en grote kattenstaart. Op moment van veldbezoek groeide de middelste teunisbloem op diverse plaatsen waar kassen gesloopt zijn. De teunisbloem is een pioniersoort die verschijnt op braakliggende terreinen en daarna weer verdwijnt door de successie. Ook de andere soorten waardplanten zijn algemeen voorkomende kruiden en kunnen in het plangebied

aanwezig zijn. Het is niet bekend of het plangebied een functie heeft voor de teunisbloempijlstaart.

In de gemeente Nijmegen komen nog andere beschermde ongewervelden voor van het *Beschermingsregime andere soorten* (NDFF). Het betreft drie soorten vlinders (grote vos, grote weerschijnvlinder, iepenpage), twee soorten libellen (beekrombout en rivierrombout) en vliegend hert (kever). Voor deze soorten is in het plangebied en directe omgeving daarvan geen geschikt leefgebied aanwezig en er zijn geen waarnemingen gedaan van deze soorten in het plangebied en de omgeving (NDFF).

3.4 Amfibieën

In de omgeving zijn waarnemingen bekend van kleine watersalamander en gewone pad (NDFF). In de omgeving komen waarschijnlijk ook bruine kikker en bastaard kikker voor (alle soorten van *Beschermingsregime andere soorten*). Met name de watergang aan de westzijde van het plangebied heeft betekenis als voortplantingswater voor deze algemeen voorkomende soorten amfibieën. Elders in het plangebied is alleen voortplantingswater aanwezig in de vorm van een enkele tuinvijver of waterbassin. De aanwezige greppels in het plangebied bevatten alleen water na een regenbui of als het water in rivier de Waal hoog staat. Dit is hoofdzakelijk het geval in de winter en vroege voorjaar, buiten het voorplantingsseizoen van amfibieën.

In 2016 is nader onderzoek gedaan naar rugstreeppadden in het plangebied. Tijdens het onderzoek is de rugstreeppad niet gevonden (Kruijt e.a., 2017). In het plangebied was op moment van veldbezoek geen geschikt voortplantingswater aanwezig. In het nabij het plangebied gelegen Spiegelbos zijn poelen gemaakt als voortplantingsplaats voor amfibieën zoals rugstreeppad, kamsalamander en poelkikker, soorten van *Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn*. Deze poelen liggen op ongeveer 300 meter afstand van de grens van het plangebied. Tussen het Spiegelbos en het plangebied ligt de Vossenpelssestraat die een barrière vormt voor amfibieën. Het plangebied heeft op dit moment geen functie voor deze beschermde soorten amfibieën. Door de toekomstige bouwwerkzaamheden kunnen ondiepe onbegroeide poelen ontstaan in het plangebied die door de pionierssoort rugstreeppad als voortplantingswater gebruikt kunnen worden.

3.5 Grondgebonden zoogdieren

Ten noorden van Vossenpels Noord zijn door een bewoner waarnemingen gemeld van vos, ree, haas en konijn. Daarnaast komen waarschijnlijk de soorten huisspitsmuis, veldmuis, woelrat en egel voor. Deze soorten van *Beschermingsregime andere soorten* komen waarschijnlijk in lage aantallen of incidenteel voor in het plangebied. In de provincie Gelderland geldt een vrijstelling van verbodsbepalingen van de Wnb voor deze soorten.

In de NDFF zijn in de omgeving waarnemingen bekend van bunzing. Het plangebied is geschikt leefgebied voor verschillende marterachtigen zoals steenmarter, bunzing, hermelijn en wezel, soorten van *Beschermingsregime andere soorten*. In de provincie

Gelderland geldt géén vrijstelling van verbodsbepalingen voor deze soorten. In plangebied Vossenpels Noord zijn in de huidige situatie groensingels en rommelige erven aanwezig waar marterachtigen hun verblijfplaats kunnen hebben en voedsel kunnen verzamelen. Tijdens het onderzoek in 2016 (Kruijt *et al*. 2017) zijn geen steenmarters vastgesteld. Naar de aanwezigheid van kleine marterachtigen is –behalve de steenmarter- geen gericht veldonderzoek gedaan. In paragraaf 3.5.1 en 3.5.2 wordt de functie van het plangebied voor deze marterachtigen toegelicht.

Het plangebied heeft geen betekenis voor andere beschermde soorten zoogdieren die in de gemeente voorkomen waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt (o.a. bever, das, eekhoorn), omdat geschikt leefgebied voor die soorten ontbreekt.

3.5.1 Steenmarter

De steenmarter kan een reeks aan biotopen gebruiken om voedsel te verzamelen. Als er voldoende prooidieren en bomen en struiken zijn die voedsel leveren in de vorm van bessen en vruchten kan de steenmarter in een gebied leven. In het plangebied zijn de tuinen en erven rondom de woningen, de ruigere begroeiingen langs sloten en greppels en vakken met bomen en struiken geschikt als voedselgebied. Het is niet uitgesloten dat één steenmarter (vrouwtje of mannetje) een territorium heeft in het plangebied of dat het plangebied *onderdeel* is van een territorium. Verblijfplaatsen bevinden zich vaak in schuurtjes, woningen en takken- en steenhopen.

3.5.2 Hermelijn, wezel en bunzing

De hermelijn gebruikt een oud hol van bijvoorbeeld mol of konijn als verblijfplaats en verplaatst zich meestal langs lijnvormige elementen die dekking bieden zoals heggen, muurtjes, oeverlijnen, etc. Ze jagen zowel 's nachts als overdag op zoogdieren zoals muizen en konijnen en ze eten bijvoorbeeld vogeleieren. Wezels slapen op verschillende typen plaatsen met beschutting binnen zijn leefgebied (bijvoorbeeld muizenholen) en jagen op muizen en insecten en eten vogeleieren. De bunzing maakt gebruik van oude holen als verblijfplaats zoals van konijn, mol, vos en das. De bunzing is met name 's nachts actief en eet behalve kleine zoogdieren en vogeleieren ook amfibieën.
Zowel de hermelijn, wezel en bunzing zijn territoriaal. De grootte van het territorium kan variëren afhankelijk van het seizoen en voedselaanbod. Tijdens de voortplantingsperiode verblijven ze op één locatie om de jongen groot te brengen.

Het plangebied vormt geschikt foerageergebied voor deze kleine marterachtigen, met name de braakliggende percelen en nabij de groensingels. Het aanbod potentiële verblijfplaatsen zoals holen van muizen en konijnen en dichte begroeiing en takkenhopen voor kleine marterachtigen is beperkt. Het plangebied is geschikt voor enkele territoria van hermelijn, wezel en bunzing.

3.6 Vissen

Ten noordwesten van Nijmegen is in 2017 een populatie van grote modderkruipers vastgesteld in Zuiderveld (Hoefsloot, 2017b). De watergang in het westen van het plangebied, grenzend aan Het Buske en de Turennesingel heeft geen betekenis als leefgebied voor de grote modderkruiper, een soort van *Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn.* De watergang staat in verbinding met ander (groot) oppervlaktewater in de omgeving zoals de Zandse Plas waardoor de watergang leefgebied is voor roofvissen. Een verbinding met kleine ondiepe watergangen met veel watervegetatie ontbreekt wat essentieel is als onderdeel van het leefgebied van grote modderkruiper. Mede door de diepte, afwezigheid van een dikke modderlaag en uitbundige plantengroei is de watergang in het plangebied ongeschikt leefgebied voor de grote modderkruiper. Andere jaarrond watervoerende sloten en plassen zijn in het plangebied niet aanwezig. De greppels die alleen watervoerend zijn tijdens hoogwater in rivier de Waal of na veel regenval zijn niet geschikt als leefgebied voor grote modderkruiper door het ontbreken van voldoende modder.

3.7 Vleermuizen

In 2016 heeft BuWa vleermuisonderzoek gedaan in het gehele plangebied volgens het Vleermuisprotocol versie 2017 (Kruijt e.a., 2017). Alle vleermuissoorten vallen onder *Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn*. In diverse gebouwen in het plangebied zijn verblijfplaatsen aangetroffen van de gewone dwergvleermuis. Het betrof een kraamkolonie en zes paarterritoria. De waarnemingen zijn weergegeven in bijlage 4 en 5. Essentiële vlieg- en foerageerroutes zijn in 2016 niet vastgesteld. Andere soorten vleermuizen zijn alleen incidenteel foeragerend of overvliegend waargenomen in het plangebied. Verblijfplaatsen van andere soorten vleermuizen zijn niet gevonden. In het plangebied zijn wel enkele bomen aanwezig die mogelijk holten hebben die vleermuizen kunnen gebruiken als verblijfplaats.

3.8 Vogels

Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels (zoals bedoelt in artikel 1 van de Vogelrichtlijn) zijn soorten van *Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn*. Van een selectie van deze soorten is het nest in de provincie Gelderland jaarrond beschermd[1]. In 2016 en 2017 is onderzoek gedaan naar huismussen, gierzwaluwen, roofvogels en ransuilen in het plangebied (Kruijt *et al.* 2017). Daarnaast is apart onderzoek gedaan naar steenuilen in de Waalsprong (Hoefsloot, 2017a). Geschikte nestplaatsen voor boomvalk, grote gele kwikstaart, havik, kerkuil, oehoe, ooievaar, slechtvalk, wespendief en zwarte wouw ontbreken in het plangebied en van deze soorten zijn geen territoriumindicerende waarnemingen bekend in het plangebied.

[1] Op grond van door het voormalige ministerie van LNV verstrekte handreikingen worden nesten van de volgende soorten als jaarrond beschermde nestplaatsen beschouwd: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespendief, zwarte wouw.

In diverse woningen verspreid over Vossenpels Noord zijn huismus territoria en nestplaatsen vastgesteld (Kruijt *et al*. 2017). De locaties zijn weergegeven in bijlage 3. Nestplaatsen van gierzwaluwen zijn in 2016 niet vastgesteld in het plangebied. Het is niet uitgesloten dat er na 2016 enkele paartjes gierzwaluw in woningen in of bij het plangebied hebben gebroed.
Het plangebied is geschikt leefgebied voor roofvogels zoals buizerd, steenuil, ransuil en sperwer. In 2016 zijn geen territoria of nestplaatsen van sperwer en ransuil vastgesteld. Het plangebied was en is nog steeds geschikt voor deze soorten. Ruim een kilometer naar het westen van Vossenpels Noord is een broedpaar van ransuil bekend buiten het plangebied (Martens & Krijt, 2019). In maart 2017 is een bezet nest van buizerd gevonden op 500 meter afstand van de oostgrens van het plangebied bij de Waaldijk (Doornik) (Kruijt e.a., 2017). Ook deze nestlocatie van buizerd ligt buiten het plangebied. Van de steenuil zijn in 2017 drie territoria vastgesteld in het plangebied (Hoefsloot, 2017a). De territoria bevonden zich aan de wegen Keimate, Smitjesland en Zandse Pad. De steenuilnestkast bij Smitjesland is in september 2019 gezien. De kast is niet van dichtbij bekeken omdat het onderzoek vanaf de openbare weg is uitgevoerd. Bij Keimate en Zandse Pad is het niet bekend of er nog een geschikte nestplaats is (de erven zijn vanaf de openbare weg bekeken). Het is niet bekend of de drie territoria nog bezet zijn of dat er nieuwe locaties zijn met een steenuilterritorium.

Tijdens het veldbezoek is bij een woning aan de Keimate een nestplaats gezien van de huiszwaluw (nestplaats niet jaarrond beschermd, de soort staat wel op de Rode Lijst). Ook bij woningen aan Het Buske, grenzend aan de westgrens van het plangebied, zijn tientallen huiszwaluwnesten aanwezig. Aan de woningen worden geen werkzaamheden uitgevoerd. Huiszwaluwen foerageren boven graslanden en waterpartijen. Deze zijn in het westen en rond het plangebied aanwezig zoals aan de noordgrens. Aan de noordzijde van het plangebied is een koppel patrijzen met jongen waargenomen in september 2019 (nestplaats niet jaarrond beschermd, de soort staat wel op de Rode Lijst).

4 Effecten op beschermde soorten

Dit hoofdstuk beschrijft de effecten van de werkzaamheden (paragraaf 2.2) op soorten van de soortgroepen ongewervelden, amfibieën, grondgebonden zoogdieren, vleermuizen en vogels. Voor beschermde soorten uit de soortgroepen planten, reptielen en vissen heeft het plangebied geen functie en zijn negatieve effecten op voorhand uit te sluiten.

4.1 Ongewervelden

Het is niet bekend of de beschermde teunisbloempijlstaart de afgelopen jaren in het plangebied eieren heeft afgezet op de aanwezige waardplanten en of het plangebied betekenis heeft voor deze nachtvlinder. Als aangenomen wordt dat de locaties in het plangebied met waardplanten een functie hebben voor de soort zorgt de ingreep voor een afname aan voortplantingsgebied en foerageergebied voor de soort. Om te voorkomen dat er eieren en poppen van de soort gedood worden zijn maatregelen nodig zoals een aangepaste planning en fasering van het werk. Afname van leefgebied voor de teunisbloempijlstaart kan worden voorkomen door in het plangebied en directe omgeving te zorgen voor nieuw leefgebied.

Voor andere soorten beschermde ongewervelden heeft het plangebied geen functie en zijn negatieve effecten op voorhand uitgesloten.

4.2 Amfibieën

Tijdens uitvoering van de werkzaamheden kunnen schuilplaatsen van algemeen voorkomende soorten amfibieën van *Beschermingsregime andere soorten* worden aangetast (gewone pad, bruine kikker, bastaard kikker, kleine watersalamander). Voor deze soorten geldt een provinciale vrijstelling van verbodsbepalingen bij ingrepen in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Bij werkzaamheden aan de watergang aan de westzijde van het plangebied kan voortplantingswater worden aangetast. In het kader van de zorgplicht van de Wnb wordt aanbevolen om buiten het voortplantingsseizoen van amfibieën te werken en beschermende maatregelen toe te passen om het doden van amfibieën te voorkomen (zie paragraaf 5.2).

In het te bebouwen gebied kunnen door werkzaamheden plassen ontstaan die tijdelijk geschikt voortplantingswater vormen voor rugstreeppad. De soort komt in de omgeving voor en kan dergelijk water snel koloniseren en zich daar voortplanten waardoor de dichtheid aan dieren lokaal snel toeneemt. Door toepassing van maatregelen uit het SMP-N kan het overtreden van verbodsbepalingen voorkomen worden. De maatregelen zijn opgenomen in paragraaf 5.2.

Voor geen van de soorten amfibieën zorgt de ingreep voor een verslechtering/afbreuk aan de staat van instandhouding. Effecten op andere beschermde soorten amfibieën zijn

uitgesloten. Voor amfibieën kan leefgebied worden gecreëerd en beheerd in het toekomstige groene raamwerk van Vossenpels Noord.

4.3 Grondgebonden zoogdieren

Het oppervlakte leefgebied voor soorten van het *Beschermingsregime andere soorten* waarvoor een vrijstelling geldt (soorten als egel, diverse soorten muizen, konijn en haas) wordt minder door de bouw van woningen. Het betreft algemeen voorkomende soorten (lokaal, regionaal en landelijk) en het aantal dieren dat potentieel gemoeid is met de (lokale) ingreep is beperkt. De gunstige staat van instandhouding van deze soorten is daarom niet in het geding.

De bouw van de woningen verkleint de oppervlakte extensieve graslandjes en ruigtes. Dit is geschikt foerageer- en leefgebied voor steenmarter, bunzing, hermelijn en wezel. Het is onduidelijk of het plangebied voor deze soorten een functie heeft. Leefgebied op particuliere terreinen (erven met dichte begroeiing, rommelhoekjes en schuren) blijven behouden. Het groene raamwerk kan zorgen dat marterachtigen het plangebied veilig kunnen doorkruisen en dat de leefgebiedjes in het plangebied en daarbuiten met elkaar verbonden blijven. Het groene raamwerk zelf kan ook voorzien in leefgebied met verblijfplaatsen als bij de aanleg en beheer rekening gehouden wordt met biotoopeisen van de soorten.
Op basis van de huidige kennis is een effectbeoordeling alleen op basis van aannames te maken. Het is niet uit te sluiten dat een mogelijk territorium van bunzing, hermelijn, wezel, en/of steenmarter verdwijnt door de ingreep. Als het groene raamwerk zorgt voor een jaarrond aanbod aan ruige bermen en ruigtes waar diverse soorten zoogdieren en vogels leefgebied vinden blijft het plangebied wel geschikt voor de betreffende marterachtigen.
Voor wat betreft steenmarter is het aanbod aan verblijfplaatsen grotendeels afhankelijk van schuren en gebouwen op de particuliere terreinen. De ingreep heeft geen negatieve invloed op deze potentiële verblijven. Aanbevolen wordt om op diverse locaties in het raamwerk op rustige locaties takkenhopen en rillen aan te leggen waar de marterachtigen (incl. steenmarter) gebruik van kunnen maken als slaap- en verblijfplaats (behouden aanbod aan verblijven in openbaar groen).

Wezel en hermelijn staan op de Rode Lijst. De bunzing is in Nederland een zeldzame soort. Een verlies van een territorium van een van deze soorten is ongunstig maar zal niet zorgen voor een verslechtering/afbreuk aan de staat van instandhouding omdat het slechts om maximaal een enkel territorium per soort gaat. De steenmarter is in de gemeente Nijmegen een vrij algemene soort. Het project zorgt niet voor een verslechtering/afbreuk aan de staat van instandhouding van de steenmarter.

4.4 Vleermuizen

In het kader van het project worden geen werkzaamheden aan woningen en schuren op particuliere terreinen uitgevoerd. Daardoor zijn directe effecten op verblijfplaatsen in gebouwen van vleermuizen uitgesloten. Essentiële vlieg- en foerageerroutes zijn niet vastgesteld in het plangebied. Het groen en de bebouwing op particuliere terreinen en in het toekomstige groene raamwerk zal zorgen dat er beschutte vliegroutes en foerageergebied behouden blijft voor vleermuizen.
In 2016 zijn geen verblijfplaatsen gevonden in bomen. Het is mogelijk dat enkele bomen met holten inmiddels wel een functie hebben als verblijfplaats. Als er bomen met holten gekapt worden moeten deze voorafgaande aan de ingreep gecontroleerd worden op geschikte verblijfplaatsen. In het geval er functionele verblijfplaatsen worden gevonden kunnen maatregelen worden getroffen om effecten op vleermuizen te voorkomen (o.a. bomen laten staan, compenseren van verblijfplaatsen). In het geval bomen gekapt moeten worden met een functionele verblijfplaats is mogelijk een ontheffing van de Wnb nodig. Het project zorgt niet voor een verslechtering/afbreuk aan de staat van instandhouding van gewone dwergvleermuis of andere soorten vleermuizen.

4.5 Vogels

In het kader van het project worden geen werkzaamheden aan woningen en schuren op particuliere terreinen uitgevoerd. Hierdoor zijn directe effecten op nestplaatsen van huismus zijn uitgesloten omdat nestplaatsen in woningen niet worden aangetast. De mussen foerageren op de particuliere terreinen en ook op de voorziene bouwlocaties met braakliggende terreinen, graslandjes en struweel. Door de bouw van de woningen in Vossenpels Noord gaat een deel van het foerageergebied van huismussen verloren. Dit kan een negatief effect hebben op de kwantiteit en kwaliteit van het leefgebied van de huismus. Door ruimtelijke fasering van de werkzaamheden, werken buiten de broedperiode, nieuwe nestplaatsen te creëren in nieuwbouw (maatregel in SMP-N is natuurinclusief bouwen) en door leefgebied voor mussen in het groene raamwerk terug te brengen en te beheren kan naar verwachting een netto afname van het aantal broedparen worden voorkomen.

De bouw van de woningen verkleint het leefgebied van de steenuil, ransuil en buizerd. De buizerd heeft geen nestplaats in het plangebied en het gebied is niet van essentieel belang voor de soort. Voor steenuil en mogelijk ransuil is het niet uitgesloten dat er één of meer territoria verdwijnen als gevolg van de ingreep omdat het oppervlakte foerageergebied afneemt. Het SMP-N (Martens & Krijt, 2019) waarborgt dat leefgebied voor steenuil, ransuil en buizerd in de gemeente behouden blijft. De staat van instandhouding van deze vogelsoorten komt daarom niet in het geding door het project. Maatregelen uit het SMP-N betreffen voor deze soorten een periodieke monitoring en voorzorgsmaatregelen om negatieve effecten op de soorten zoveel mogelijk te voorkomen.

4.6 Conclusies beschermde soorten

Ongewervelden
Het is niet duidelijk wat de functie van het plangebied is voor de teunisbloempijlstaart. Overtreding van art. 3.5 lid 4 (beschadigen voortplantingsplaatsen) is niet uitgesloten. Door gefaseerd te werken en nieuw leefgebied te creëren en te behouden in het plangebied en directe omgeving kunnen negatieve effecten voorkomen worden.

Amfibieën
Rust- en voortplantingsplaatsen van algemeen voorkomende soorten amfibieën kunnen worden aangetast door de werkzaamheden (overtreding van art. 3.10 lid 1b) waarvoor een provinciale vrijstelling geld in het kader van ruimtelijke ingrepen. Een ontheffing is niet nodig. In het kader van de zorgplicht moeten werkzaamheden aan de watergang plaatsvinden buiten het voortplantingsseizoen. Maatregelen zijn nodig om het doden van amfibieën zoveel mogelijk te voorkomen.
Voor wat betreft de rugstreeppad volstaat het om te werken volgens de maatregelen in het SMP-N (zie paragraaf 5.2).

Grondgebonden zoogdieren
Het is niet uit te sluiten dat een territorium van bunzing, hermelijn en/of wezel verdwijnt door de ingreep (overtreding van art. 3.10 lid 1b). Geadviseerd wordt om aan de provincie voor te leggen of aanvullend onderzoek nodig is of dat de huidige analyse volstaat om een ontheffing op te baseren en maatregelen te treffen om negatieve effecten te voorkomen en functioneel leefgebied te behouden.
Ook voor de beschermde steenmarter geldt dat de ingreep aantasting van een territorium kan tot gevolg kan hebben. Door het treffen van maatregelen is te voorkomen dat het aanbod aan leefgebied kleiner wordt en er een functioneel territorium verdwijnt.

Voor andere beschermde soorten grondgebonden zoogdieren van het *Beschermingsregime andere soorten* in het plangebied geldt een vrijstelling voor overtreding van verbodsbepalingen (Wnb artikel 3.10, aantasten verblijfplaatsen) en is geen ontheffing nodig.

Vleermuizen
Aantasting van verblijfplaatsen in gebouwen is niet aan de orde en het plangebied heeft in de huidige situatie geen essentiële functie voor vleermuizen. Bij de kap van bomen is een controle nodig op verblijfplaatsen omdat de onderzoeksgegevens verouderd zijn. Als functionele verblijfplaatsen aanwezig zijn moeten maatregelen worden getroffen om effecten te voorkomen en is mogelijk een ontheffing van de Wnb nodig.

Vogels
Een netto afname van het aantal broedparen huismus kan worden voorkomen. Eén of enkele territoria van steenuil en mogelijk ransuil verdwijnen mogelijk door de ingreep als gevolg van afname foerageergebied (overtreding art. 3.1 lid 2). Het SMP-N (gebiedsgerichte ontheffing) waarborgt dat leefgebied voor steenuil en ransuil in de gemeente behouden blijft. Maatregelen zijn nodig om aantasting en verstoring van nesten in broedseizoen te voorkomen.

Tabel 1. Overzicht beschermde soorten en conclusies m.b.t. effectbeoordeling Wnb.

Soort of soortgroep	***Beschermingsregime***	***Functie***	***Prov vrijstelling?***	***SMP-N?***	***Maatregelen***	***Ontheffing nodig?***
Teunisbloempijl staart	Soorten Habitatrichtlijn	(mogelijk) leefgebied	Nee	Nee	Ja	Mogelijk
Alg. amfibieën	Andere soorten	schuilplaats	Ja	Nee	Ja	Nee
Rugstreeppad	Soorten Habitatrichtlijn	(mogelijk) voortplantingswater	Nee	Ja	Ja	Nee
Algemene soorten zoogdieren	Andere soorten	Leefgebied	Ja	Nee	Ja	Nee
Bunzing	Andere soorten	territorium	Nee	Nee	Ja	mogelijk
Hermelijn	Andere soorten	territorium	Nee	Nee	Ja	mogelijk
Wezel	Andere soorten	territorium	Nee	Nee	Ja	mogelijk
Steenmarter	Andere soorten	territorium	Nee	Nee	Ja	mogelijk
Vleermuizen	Soorten habitatrichtlijn	Verblijfplaatsen in bomen	Nee	Nee	Ja	mogelijk
Huismus	Soorten Vogelrichtlijn	territorium	Nee	Nee	Ja	Nee
Buizerd	Soorten Vogelrichtlijn	Foerageergebied	Nee	Ja	Ja	Nee
Ransuil	Soorten Vogelrichtlijn	Foerageergebied en (mogelijk) territorium	Nee	Ja	Ja	Nee
Steenuil	Soorten Vogelrichtlijn	Foerageergebied en (mogelijk) territorium	Nee	Ja	Ja	Nee

Vervolgonderzoek

Teunisbloempijlstaart

Aanbevolen wordt om in 2020 een onderzoek te doen naar de aanwezigheid van de soort of om de locaties met waardplanten in kaart te brengen om te bepalen of maatregelen nodig zijn, zo ja op welke schaal en locatie.

Amfibieën

Aanvullend onderzoek in de voorbereidingsfase is niet nodig. Aanbevolen wordt om gedurende de werkzaamheden de aanwezigheid van voortplantingslocaties en de aanwezigheid van dieren te blijven monitoren.

Marterachtigen
Met cameravallen en lokstoffen kan de aanwezigheid van marterachtigen worden vastgesteld. Geadviseerd wordt het advies van het bevoegd gezag m.b.t. uitvoeren veldonderzoek te volgen.

Huismus
De verspreiding van huismus in het plangebied is gebaseerd op verouderde gegevens. Geadviseerd wordt de huidige dichtheid aan territoria en nestlocaties in beeld te brengen. Met die informatie kan de locatie en het type maatregelen ter behoud van territoria beter worden bepaald.

Buizerd, ransuil, steenuil
Actuele gegevens over verspreiding en functie van het plangebied voor deze soorten is nodig om aantoonbaar rekening te kunnen houden met deze soorten. Monitoring van deze soorten vindt plaats in het kader van SMP-N.

Uitvoerbaarheid bestemmingsplan
De ingreep veroorzaakt effecten op diverse beschermde soorten fauna. Voor een aantal soorten is mogelijk een aanvullende ontheffing nodig (zie tabel 1). Door het treffen van maatregelen in het kader van mitigatie en compensatie kunnen effecten worden voorkomen. Geadviseerd wordt te kiezen voor maatregelen die zijn gebaseerd op informatie uit Kennisdocumenten van BIJ12 of van deskundige soortbeschermingsorganisaties. Daarnaast is het belangrijk deze maatregelen tijdig te realiseren en onderdeel te maken van de uitvoering én deze te baseren op actuele kennis van verspreiding van soorten en aanwezigheid geschikt biotoop. Wij zien in dat geval geen knelpunten m.b.t. de ontheffingverlening door bevoegd gezag.

5 Aanbevelingen

In deze paragraaf worden per soortgroep maatregelen geformuleerd in het kader mitigatie, compensatie en de zorgplicht. Dit overzicht is geen concreet mitigatie en compensatieplan maar geeft richting aan benodigde maatregelen die nodig zijn. In het kader van een eventuele ontheffingsaanvraag en om concreet te maken dat er voldoende rekening wordt gehouden met fauna is het nodig de maatregelen verder concreet en projectspecifiek te maken.

Ongewervelden
Geschikt leefgebied voor teunisbloempijlstaart kan gecreëerd worden binnen het groene raamwerk van de nieuwe inrichting van Vossenpels Noord. Door de juiste inrichting en beheer kunnen langs greppels en watergangen en op velden vegetaties met een variatie aan waardplanten worden gecreëerd en behouden.

Amfibieën
Het doden van amfibieën kan worden voorkomen door schuilplaatsen zoals bladhopen, takken en stenen in de actieve periode (maart-september) van amfibieën te verwijderen. Dieren die op deze locaties aanwezig zijn worden verplaatst naar een locatie met geschikt leefgebied buiten het werkgebied.
Voortplantingswateren zoals watergangen, vijvers en waterbassins kunnen pas worden gedempt of vergraven als duidelijk is dat eiklompen of larven niet in het water aanwezig zijn.

Voor rugstreeppad kunnen de maatregelen uit het SMP-N (hoofdstuk 7 van SMP-N) worden uitgewerkt. In het kort zijn de maatregelen:

- Voorkomen dat voortplantingswateren ontstaan in het werkgebied.
- Monitoren van aanwezigheid rugstreeppad op locaties met geschikt leefgebied.
- Uitrasteren van locaties waar de soort voorkomt als er risico's zijn op knelpunten m.b.t. de uitvoering.
- Op locaties waar de soort geen knelpunten kan veroorzaken voor het project geen maatregelen nemen.
- In noodgevallen dieren vangen en verplaatsen.
- In leefgebied van de soort niet werken in de kwetsbare periode.

Vissen
In het kader van het SMP-N wordt voor de grote modderkruiper leefgebied aangelegd. De watergangen moeten variëren in diepte en een natuurvriendelijke oever hebben. Bij de inrichting van Vossenpels Noord kan gekeken worden wat de mogelijkheden zijn om leefgebied te creëren voor grote modderkruiper met de watergang in het westen van het plangebied als onderdeel van dit leefgebied.

Grondgebonden zoogdieren
Schuilplaatsen amfibieën en grondgebonden zoogdieren zoals egels buiten overwinteringsperiode verwijderen en dieren verplaatsen. Maak de inrichting en beheer

van het groene raamwerk concreet ten behoeve van relevante soorten grondgebonden zoogdieren. Dit betreft vooral bunzing, hermelijn, wezel, steenmarter. Door op rustige groene locaties takkenhopen en rillen aan te leggen en te zorgen voor groene verbindingen (struweel, groene greppels en oevers) blijft het aanbod aan slaap- en verblijfplaatsen leefgebied behouden.

Vogels algemeen
Houdt bij werkzaamheden rekening met het broedseizoen, aantasten en verstoren van bezette nesten is een overtreding van verbodsbepalingen en moet worden voorkomen. Het kappen van bomen en struweel en andere werkzaamheden in potentieel broedgebied (bijvoorbeeld kruidenrijk gras en begroeide oevers) vindt plaats buiten het broedseizoen, grofweg van maart tot en met juli.

Huismus
In het kader van het SMP-N wordt natuurinclusief bouwen gestimuleerd. Voor huismus betekend dit het realiseren van geschikte nestplaatsen (inbouwkasten, geschikte pannendaken). Maar ook het stimuleren van de aanleg van groene tuinen die een functie hebben voor huismus als leefgebied (hagen, kruiden, zandige overhoekjes, parkeerplaatsen met halfverharding).

Ransuil en steenuil
Vanuit het SMP-N is een monitoringsplicht geformuleerd voor de nestplaatsen van uilen (steenuil en ransuil). Zorg daarnaast dat de vogels nog veel seizoenen kunnen blijven broeden in het gebied zodat er voldoende jongen uitvliegen om nieuwe locaties in te nemen.

Vleermuizen
Wanneer bomen gekapt worden is een controle op potentiële verblijfplaatsen (holten, losse schors) vooraf nodig. Op basis van de bevindingen van de bomeninspectie moeten eventueel mitigerende en compenserende maatregelen worden genomen.

6 Literatuur

Dam, B. van, 2015. Natuurtoets Vossenpels Midden te Lent. Projectnummer 1205912. Tauw, Utrecht.

Gemeente Nijmegen, 2018. Ambitiedocument Vossenpels Noord. Versie september 2018.

Hoefsloot, G., 2017a. Onderzoek en effectbeoordeling steenuil Waalsprong. Toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming. Bureau Waardenburg Rapportnr. 17-094. Bureau Waardenburg, Culemborg.

Hoefsloot, G. 2017b. Onderzoek grote modderkruiper Zuiderveld. Kenmerk notitie: 16-687/17.05393/GerHo. Bureau Waardenburg, Culemborg.

Kruijt, D.B, L. Anema & G. Hoefsloot. 2017. Inventarisatie Vossenpels Noord, Nijmegen. Inventarisatie, effecten en maatregelen vogels en vleermuizen in het kader van de natuurwetgeving. Bureau Waardenburg Rapportnr. 17-177. Bureau Waardenburg, Culemborg.

Martens, T. & N. Krijt, 2019. Soortmanagementplan Nijmegen-de Waalsprong. Kenmerk: D190080965. Gemeente Nijmegen.

Internet:
www.verspreidingsatlas.nl, geraadpleegd d.d. 10-09-2019.

Bijlage I Wettelijke kader Wet natuurbescherming

Inleiding

Vanaf 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming (kortweg: Wnb) in werking. Deze wet vervangt de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet. Met de inwerkingtreding van de Wnb zijn de provincies het bevoegde gezag voor de ontheffing- en vergunningverlening voor plannen en projecten en voor het vaststellen van vrijstellingsregelingen. Bij provincie overschrijdende projecten is dit de minister van EZ.

Deze bijlage vat het wettelijk kader samen voor toetsing van ruimtelijke ingrepen en andere handelingen. In paragraaf 1.2 komen algemene bepalingen van de wet aan de orde. Gebiedsbescherming is in de wet beschreven in 'Hoofdstuk 2 Natura 2000-gebieden' en is hier samengevat in paragraaf 1.3. De bescherming van soorten is in de wet beschreven in 'Hoofdstuk 3 Soorten' en in deze bijlage samengevat in paragraaf 1.4. De bescherming van bomen en bos is in de wet beschreven in 'Hoofdstuk 4 Houtopstanden, hout en houtproducten' en is hier samengevat in paragraaf 1.5. Andere onderdelen van de Wnb zoals jacht, schadebestrijding, overlastbestrijding, faunabeheer en omgang met exoten maken geen deel uit van deze bijlage.

Algemene bepalingen

Art 1.10 De Wet natuurbescherming is gericht op:

- het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit;
- het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies, en
- het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.

Art 1.11 Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Deze zorgplicht houdt in elk geval in dat handelingen waarvan redelijkerwijs verwacht mag worden dat ze nadelige gevolgen kunnen hebben voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten achterwege blijven, dan wel dat noodzakelijke maatregelen worden getroffen om negatieve gevolgen te voorkomen, of voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen ze beperkt of ongedaan worden gemaakt.

Art 1.12 Gedeputeerde staten van de provincies dragen zorg voor:

- het nemen van de nodige maatregelen voor de bescherming, de instandhouding of het herstel van biotopen en leefgebieden in voldoende gevarieerdheid voor alle van nature in het wild levende vogelsoorten en planten en dieren en hun habitats van bijlagen II, IV en V bij de Habitatrichtlijn en habitattypen van bijlage I van de Habitatrichtlijn;

- het behoud of het herstel van een gunstige staat van instandhouding van de met uitroeiing bedreigde of speciaal gevaar lopende van nature in het wild voorkomende dier- en plantensoorten;
- de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk, genaamd Natuurnetwerk Nederland.

Gedeputeerde staten kunnen gebieden buiten het Natuurnetwerk Nederland aanwijzen die van provinciaal belang zijn vanwege hun natuurwaarden of landschappelijke waarden, met inachtneming van hun cultuurhistorische kenmerken. Deze gebieden worden aangeduid als 'bijzondere provinciale natuurgebieden' en 'bijzondere provinciale landschappen'.

Natura 2000-gebieden

De Wnb heeft tot doel het beschermen en in stand houden van Natura 2000-gebieden.

Relevante wettelijke bepalingen

De beoordeling van projecten en andere handelingen wordt geregeld in artikel 2.7 tot en met artikel 2.9. Aanwijzingsbesluiten geven de instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van de leefgebieden voor vogels van de Vogelrichtlijn, de natuurlijke habitats en de habitats van soorten van de Habitatrichtlijn. De instandhoudingsmaatregelen zijn voor elk gebied beschreven in het beheerplan. Tevens beschrijft het beheerplan welke handelingen en ontwikkelingen in het gebied en daarbuiten het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar brengen. Voor het uitvoeren van plannen of projecten kan GS de verplichting opleggen tot preventieve of herstelmaatregelen. Dit is niet van toepassing indien voor het plan of project een (omgevings)vergunning is verleend.

Beoordeling van plannen en projecten

Art. 2.7 Voor een plan dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, en dat afzonderlijk of in combinatie (in cumulatie) met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, is een **passende beoordeling** noodzakelijk.
Er is een **vergunning** nodig van GS voor projecten of andere handelingen die de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen. De bevoegdheid ten aanzien van de vergunningverlening ligt bij GS van de provincie waarin het project wordt uitgevoerd.
Er geldt een **uitzondering op de vergunningprocedure** op grond van de Wet natuurbescherming: als via een andere wettelijke bepaling een passende beoordeling verplicht is (bijvoorbeeld op grond van de Tracéwet of de Spoedwet wegverbreding) voor de besluitvorming.

Art. 2.9 Géén vergunning is nodig:

- Als het project of de handeling is opgenomen in een Natura 2000-beheerplan of in een vastgesteld programma voor Natura 2000-gebieden (zoals de PAS). Voorwaarde is dat 1) ten aanzien van het plan of het programma een passende beoordeling van projecten is uitgevoerd waaruit de zekerheid is verkregen dat het project de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied niet zal aantasten, en 2) dat het bestuursorgaan dat het plan of programma heeft vastgesteld, tevens bevoegd gezag is voor vergunning¬verlening of dat dit bestuursorgaan heeft ingestemd heeft met het plan of programma.
- Als het project of de handeling al bestond of bekend was op de referentiedatum 31 maart 2010 of later als het gebied later is aangewezen (ook wel bekend als bestaand gebruik).
- Als het project of de handeling behoort tot door PS bij verordening aangewezen categorieën van gevallen.

Toelichting op begrippen

Habitattoets

De habitattoets is de verzamelnaam van toetsingen van effecten van plannen en projecten op de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. In beginsel worden de effecten van plannen en projecten op Natura 2000-gebieden 'passend beoordeeld'. Als er kans is op significant negatieve effecten en mitigerende maatregelen bij de beoordeling zijn betrokken wordt gesproken over een **'passende beoordeling'**. Om procedurele redenen kan er voor worden gekozen om een **oriëntatiefase** – soms ook wel **'voortoets'** genoemd – te doorlopen. De inhoudelijke studie is in de oriëntatiefase in grote lijnen identiek aan een passen de beoordeling, echter mitigerende maatregelen zijn bij de oriëntatiefase niet bij de beoordeling betrokken. Als de conclusie is dat significante negatieve effecten niet op voorhand kunnen worden uitgesloten en maatregelen nodig zijn om significant negatieve effecten met zekerheid te voorkomen, zal alsnog een passende beoordeling nodig zijn.

Mitigerende maatregelen

Mitigerende maatregelen zijn maatregelen ter voorkoming of beperking van het (mogelijke) effect van het project of andere handeling en deze maatregelen zijn onlosmakelijk verbonden zijn met een project / andere handelingen

Cumulatieve effecten

Voor de habitattoets geldt uitdrukkelijk dat voor elke activiteit onderzocht moet worden of er mogelijke significante effecten zijn als gevolg van de activiteit afzonderlijk en in combinatie met andere plannen en projecten. In het laatste geval moeten de gezamenlijke ofwel cumulatieve effecten beoordeeld worden in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. Het gaat daarbij om alle plannen en projecten die op bestuurlijk niveau zijn goedgekeurd en die nog niet (volledig) zijn gerealiseerd.

Significantie

Van significante effecten kan sprake zijn als ten gevolge van het plan of project realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen wordt bemoeilijkt of onmogelijk wordt gemaakt. In de Leidraad bepaling Significantie is het begrip 'significante gevolgen' toegelicht.[1]

Externe werking

Ook activiteiten buiten het Natura 2000-gebied kunnen vergunningplichtig zijn als die activiteiten negatieve effecten op het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied (kunnen) veroorzaken. Dit wordt de 'externe werking' van de bescherming genoemd.

Voormalig Programma Aanpak Stikstof

Op 1 juli 2015 is de Programma Aanpak Stikstof (PAS) in werking getreden. Het PAS is opgenomen in de Wet natuurbescherming. Op 29 mei 2019 heeft de Raad van State geoordeeld dat het PAS niet voldoet aan de Habitatrichtlijn. Dit betekent o.a. dat de in de PAS gehanteerde grenswaarden vervallen en voor elke bijdrage aan de depositie 'hoe klein ook' ecologische gronden moet worden onderbouwd wat de effecten zijn of dat deze verwaarloosbaar zijn of kunnen worden uitgesloten

Het voormalige PAS programma beoogde met een gericht pakket van herstelmaatregelen enerzijds waarborgen te geven voor behoud en herstel van stikstofgevoelige habitats en leefgebieden van soorten en anderzijds ruimte te bieden voor nieuwe economische activiteiten. Voor projecten die vermeld zijn op een lijst met prioritaire projecten was op voorhand ruimte gereserveerd. Voor nieuwe projecten (niet-prioritair) gold bij een toename van stikstofdepositie op een stikstof gevoelig habitat met thans al een overschrijding het volgende:

- Activiteiten met een stikstofdepositie vanaf 1 mol/ha/jaar zijn vergunningplichtig.
- Activiteiten met een stikstofdepositie onder 0,05 mol/ha/jaar zijn niet vergunningplichtig.
- Voor activiteiten met een stikstofdepositie tussen 0,05 mol/ha/jaar – 1 mol/ha/jaar moet voor het Natura 2000-gebied worden nagegaan wat de actuele geldende grenswaarde is. Bij 95% uitgegeven depositieruimte wordt de grenswaarde verlaagd naar 0,05 mol/ha/jaar; dan is dus een vergunning nodig bij een stikstofdepositie hoger dan 0,05 mol/ha/jaar (anders bij 1 mol/ha/jaar)

De omvang van de stikstofdepositie als gevolg van een project moet worden vastgesteld aan de hand van het rekenmodel AERIUS Calculator.

Soorten

Verbodsbepalingen

De Wnb onderscheid bij de bescherming van soorten drie beschermingsregimes:

Art. 3.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

1 Het is verboden opzettelijk in het wild levende vogels (VR artikel 1) te doden of te vangen.
2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld onder 1 te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3 Het is verboden eieren van vogels als bedoeld onder 1 te rapen en deze onder zich te hebben.

[1] Leidraad bepaling significantie. Nadere uitleg van het begrip 'significante gevolgen' uit de Natuurbeschermingswet. Publicatie Steunpunt Natura 2000, versie 27 mei 2010.

4 Het is verboden vogels als bedoeld onder 1 opzettelijk te storen.
5 Het verbod, opzettelijk storen, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Het ministerie heeft een lijst gemaakt van soorten vogels die hun nest doorgaans het hele jaar door of telkens opnieuw gebruiken. Deze nesten zijn jaarrond beschermd[1]. Voor andere soorten geldt dat de nesten alleen beschermd zijn wanneer zij (in het broedseizoen) in gebruik zijn.

Art. 3.5 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

1 Het is verboden in het wild levende **dieren** (HR bijlage IV, VvBern Bijlage II, VvBonn Bijlage I) opzettelijk te doden of te vangen.
2 Het is verboden dieren als bedoeld onder 1 opzettelijk te verstoren.
3 Het is verboden eieren van dieren als bedoeld onder 1 in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4 Het is verboden voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld onder 1 te beschadigen of te vernielen.
5 Het is verboden **planten** (HR bijlage IV, VvBern Bijlage I) in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken, te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Art. 3.10 Beschermingsregime andere soorten

1 Het is verboden in het wild levende **zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers** van de soorten, genoemd in de bijlage bij de Wet, onderdeel A, natuurbescherming opzettelijk te doden of te vangen.
2 Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld onder 1 opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
3 Het is verboden **vaatplanten** genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij de Wet natuurbescherming, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken, te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Ontheffingen en vrijstellingen

Gedeputeerde staten kunnen een ontheffing verlenen van verboden die gelden voor Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (Art 3.3), Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (Art 3.8) en Beschermingsregime andere soorten (Art 3.10 lid 2). Provinciale staten en de Minister kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van deze verboden (Art 3.3, Art 3.8)

Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend als aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- er bestaat geen andere bevredigende oplossing,
- er is voldaan aan een in Art 3.3 dan wel Art 3.8 genoemd belang,
- er is geen sprake van een verslechtering van de (gunstige) staat van instandhouding van de desbetreffende soort.

[1] Zie de Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingrepen, ministerie van LNV, augustus 2009.

Aan een ontheffing kunnen voorwaarden worden gesteld om schade te beperken of te compenseren zodat er geen afbreuk wordt gedaan aan de SvI.

Art 3.3, Art 3.8 De verboden voor zijn niet van toepassing op handelingen ten behoeve van instandhoudingsmaatregelen en handelingen in het kader van een Natura 2000-beheerplan of een vastgesteld programma (zoals bijvoorbeeld de PAS).

Art. 3.10 Voor soorten vallend onder 'Beschermingsregime andere soorten' kan de provincie een vrijstelling verlenen voor handelingen in het kader van de **ruimtelijke inrichting of ontwikkeling** van gebieden en **bestendig beheer of onderhoud**.

Art. 3.31 De hierboven genoemde verboden onder de drie beschermingsregimes zijn niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd overeenkomstig een door Onze Minister goedgekeurde **gedragscode** en die plaatsvinden in het kader van bestendig beheer of onderhoud en ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Houtopstanden

Hoofdstuk 4, paragraaf 4.1 van de Wnb regelt de verbodsbepalingen ten aanzien van houtopstanden. De Wet natuurbescherming beschermt houtopstanden met een oppervlakte van minimaal 1000 m2 en rijbeplantingen die bestaan uit meer dan 20 bomen (art. 1.1).

Art. 4.1 De bepalingen in § 4.1 hebben o.a. geen betrekking op houtopstanden binnen de bebouwde kom, op erven of in tuinen, wegbeplantingen, beplanting langs rijkswegen, boomsingels en in het geval van het dunnen van een houtopstand.

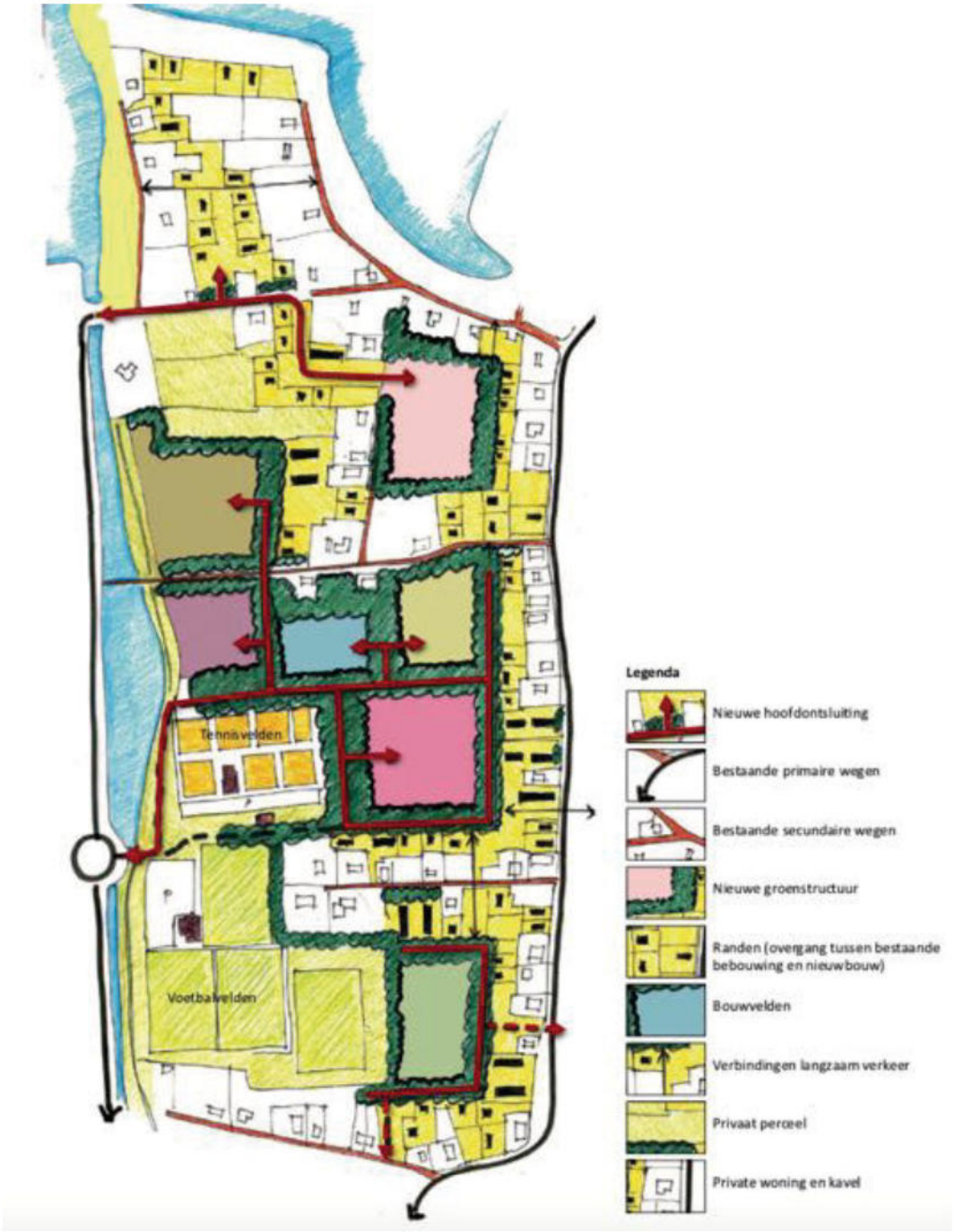
Art. 4.2 Het is verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, met uitzondering van het periodiek vellen van griend- of hakhout, zonder voorafgaande melding daarvan bij gedeputeerde staten.

Art. 4.3 Als een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, met uitzondering van het periodiek vellen van griend- of hakhout, geldt een plicht tot herbeplanten van dezelfde grond binnen drie jaar na het vellen.

Art. 4.4 De bepalingen in § 4.1 zijn eveneens niet van toepassing als het vellen van houtopstanden en herbeplanten wordt gerealiseerd overeenkomstig een door Onze Minister goedgekeurde gedragscode.

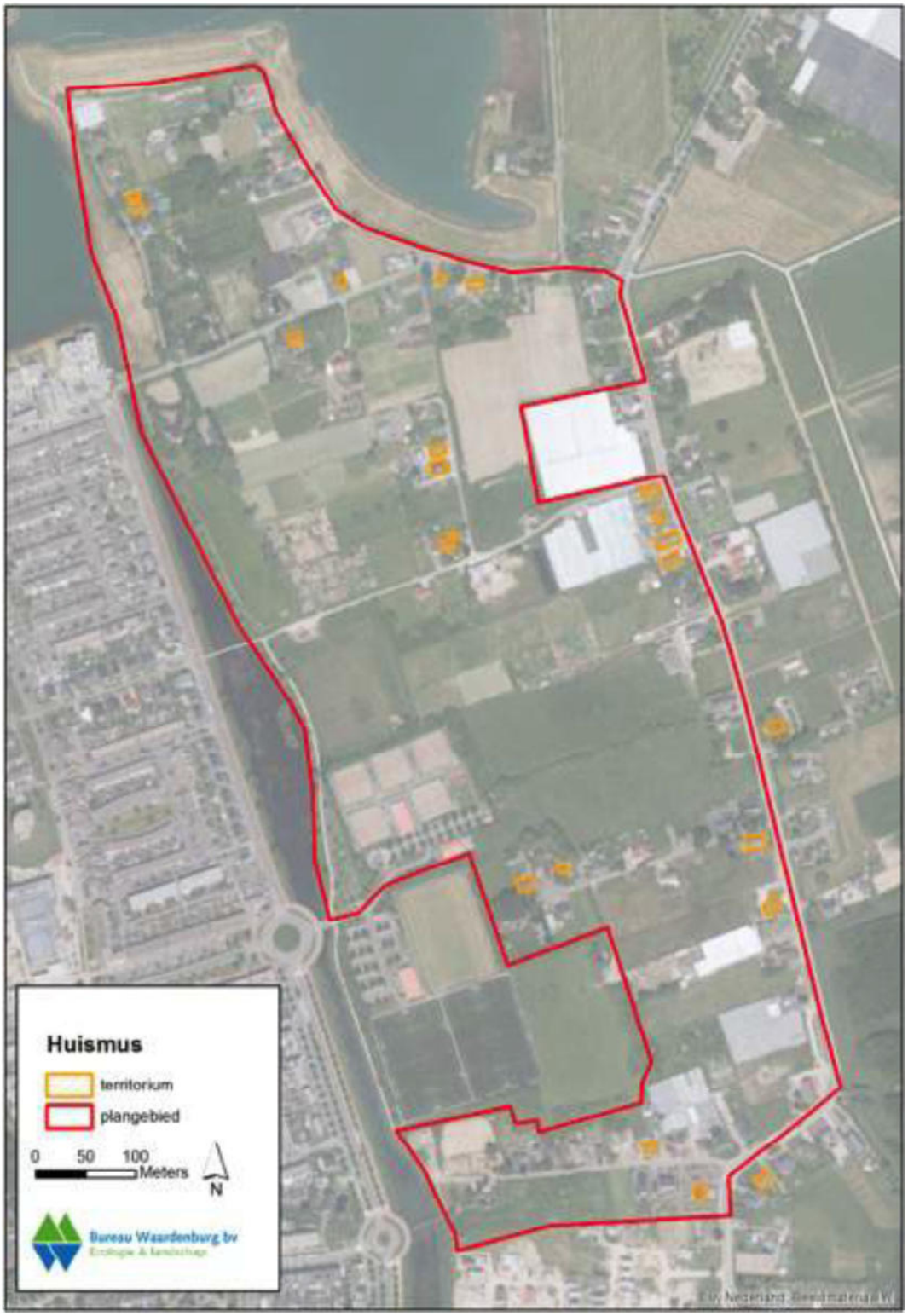
In de artikelen van § 4.1 zijn meer uitzonderingen aangegeven.

Bijlage II Ambitietekening Vossenpels Noord



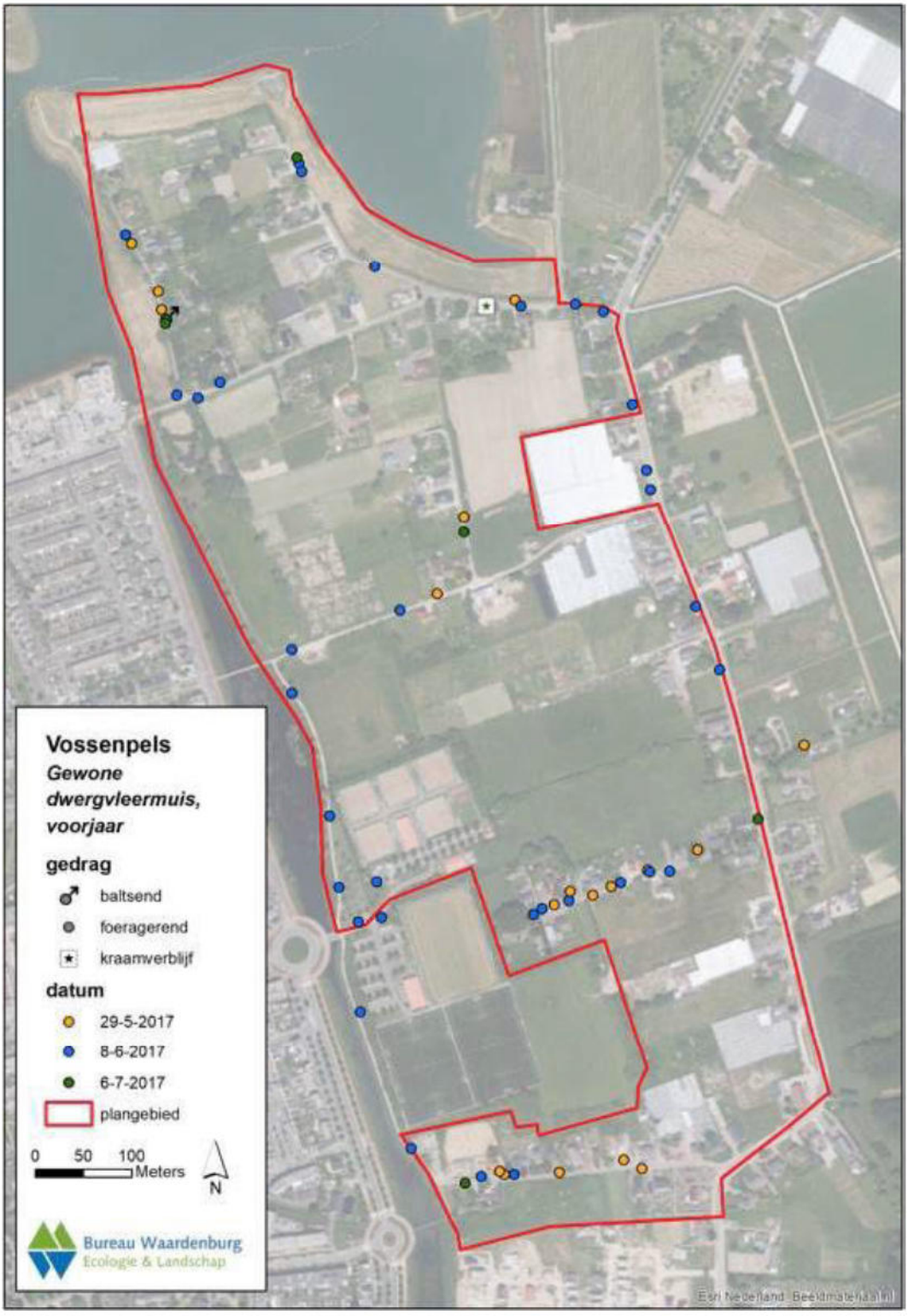
Ambitietekening van Vossenpels Noord. Bron: Gemeente Nijmegen, 2018.

Bijlage III Huismusterritoria Vossenpels Noord



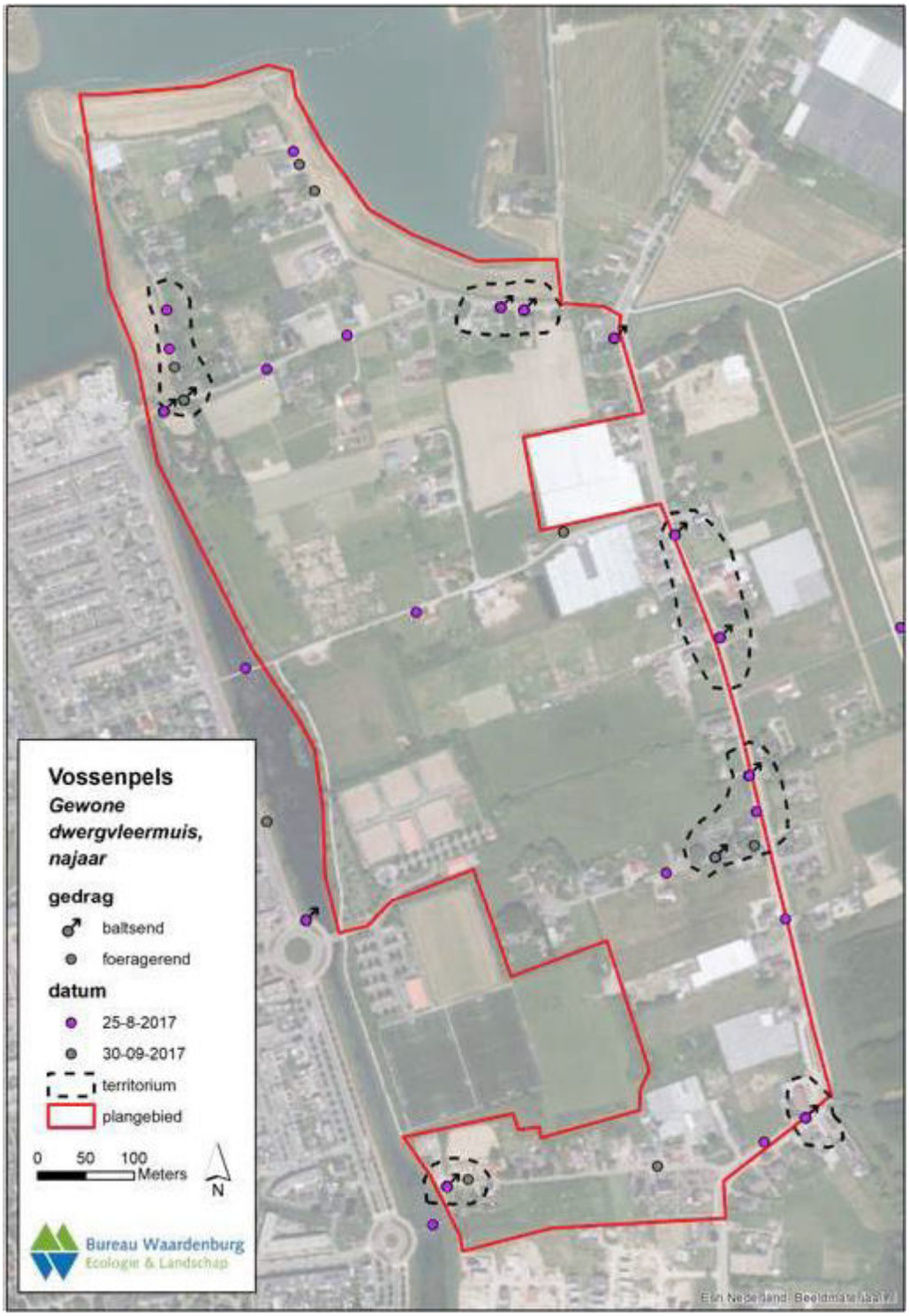
Erven waar huismussen territoria hebben in Vossenpels Noord. Bron: Kruijt e.a., 2017.

Bijlage IV Vleermuisinventarisatie voorjaar 2017



Vleermuiswaarnemingen voorjaar 2017. Bron: Kruijt, e.a., 2017.

Bijlage V Vleermuisinventarisatie najaar 2017



Vleermuiswaarnemingen najaar 2017. Bron: Kruijt, e.a., 2017.